

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, **שם**: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 תפיסת השורות: אתנה, סקול - סוף-סוף - מניח - רבו; מהפך פשט - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבו; דרגא - מצרף; תבר - מחלק, מבעט, לא ממש; טפא - שנוי משמעות, רבו מתפשו; מרכא טפא - יתור לרבות, סכל מקום; דרגא תבר טפא - קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפא - קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף - רב-מצב של המושג, כ"כ מצב אחד נרש; פסג 1 - סדר שחלק, השלים וחלק נדרשים; זקא סגול - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא - פשוט. 1: זקא-טפן 2; זקא-גולד 3; רביע 4: ... זקא-טפן ... זקא-טפן בתוצ' פסוק - חוקש; השלישיה: (קדמא - סדר קדמות; אולא = גרש"ם - יוצא מהענין; קדמא ואלא - מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מילות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרס"א - דרוש בפסוק שצור, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שצור, מחיצה; פז - דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.1 דברים וילך לא,א (התשע"ב)

דברים נצבים לכ:

לְאַהֲבָה אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֵׁמֶע פְּקֻלוֹ וּלְדַבְּרָהּ בּוֹ

כִּי הוּא חַיֵּיךָ וְאֶרְךָ יָמֶיךָ לִשְׁבַת עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְתַתּוֹ לְהָם: פ

דברים וילך לא,א:

וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל:

בעה"ט ... **וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה**, לעיל מיניה כתיב **לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב** ו**סמיך** ליה **וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה**; שהלך אליהם להגיד להם כי קיים

הקב"ה שבועתו והכניס ישראל לארץ, ואיתא במדרש (ברכות יח; ב, ועיין ויק"ר כה; ד) מכאן שהמתים מספרים זה עם זה: **אור החיים**

וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה, ... ונראה לפרש על פי דבריהם ז"ל (זהו"ק ח"א ר"י) שאמרו כי **ארבעים יום קודם הפטירה** נשמת האדם הולכת ממנו, כאמרו (שה"ש ד' ו), ונסו הצללים, **ומבקרת מקום חנייתה במקום עליון**, והצדיקים יכירו בדבר, וצא ולמד מרבי שמעון בר יוחאי שהכיר ברבי יצחק כאמור בספר הזוהר (שם): ואמרו עוד כי **השמות שיש לישראל הם שמות הנשמות**, ... וכאן אמר **וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה**, פירוש **רוח החיים** שבו שתקרא **משה**, הלכה כסדר הרגיל למי שמגיע קצו, וכינה לנפשו לשון זכר, כי הוא סימן לגודל הנפש כשתהיה במדרגת זכר, והודיע הכתוב במה שאמר **וַיְדַבֵּר אֶת** וגו', שהרגיש בהליכתה והכיר שהגיע קצו ביום ההוא, כאמור בן מאה וגו' אנכי היום, ואמר ז"ל (סוטה יג): היום מלאו ימי ושנותי: ואם תאמר מנין ידע משה בדיוק יום המיתה, הלא אמרו ז"ל כי מיום שינוסו הצללים עד יום המיתה הם ארבעים יום, ומי יודע הדברים יותר ממה, והשכיל וידע יום קצו, והכרה כוז מושגת היא לגדולי עולם, ועיין מה שכתבתי בפסוק ויקרבו ימי ישראל (בראשית מז,ט): **וַיְדַבֵּר אֶת- (כל) הַדְּבָרִים** וגו', אמרו את (כל) הדברים, להעיר שהגם שהגיע יום פטירתו כאמרו **(דב' וילך לא,ב) אָנְכִי הַיּוֹם** פירוש היום מלאו ימי וגו', אף על פי כן היה בו כח היכול דבר כל הדברים הנאמרים מכאן ועד סוף הספר, מה שאין כח בזולתו עשות כן, בין בכח הגופי בין בכח השכל:

וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה – טפחא אתנה, טפחא בתפקיד שנוי משמעות ומתפשוט השפעתו אלפניו, ע"פ אור החיים ב-(לא,א) נשמת משה נקראת משה והיא הלכה לפני מות משה לבקר מקום חנייתה במקום עליון לאחר מותו. וכפ' בעה"ט הודיעה לאבות המזכרים בפסוק שלפניו.

דברים וילך לא,ב:

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן-מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנְכִי הַיּוֹם - לֹא-אוּכָל עוֹד לָצֵאת וּלְבֹא

וְהוּ אָמַר אֵלָי לֹא תֵעָבֶר אֶת-הַנֶּדָּר הַזֶּה:

לֹא-אוּכָל עוֹד לָצֵאת וּלְבֹא

בֶּן-מֵאָה – תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור ובעל בחינה נעלה, כפ' **אור החיים** בפסוק (לא,א) וילך משה, ... ונראה לפרש על פי דבריהם ז"ל (זהו"ק ח"א ר"י), שאמרו כי **ארבעים יום קודם הפטירה** נשמת האדם הולכת ממנו, כאמרו (שה"ש ד' ו) ונסו הצללים, **ומבקרת מקום חנייתה במקום עליון**, והצדיקים יכירו בדבר, וצא ולמד מרבי שמעון בר יוחאי שהכיר ברבי יצחק כאמור בספר הזוהר (שם): ואמרו עוד כי **השמות שיש לישראל הם שמות הנשמות**, ... וכאן אמר וילך משה, פירוש **רוח החיים** שבו שתקרא **משה**, הלכה כסדר הרגיל למי שמגיע קצו, וכינה לנפשו לשון זכר, כי הוא סימן לגודל הנפש כשתהיה במדרגת זכר, **פסוק ב** לא אוכל עוד וגו', לפי מה שפירשתי שהכיר בסילוק הנשמה הנקראת **משה**, אמר לא אוכל על דרך אומרים בספר הזוהר (ח"א ר"ז): וז"ל כד נפיק נשמתא מבר נש באינון (ארבעין) [תלתין] יומין לית בר נש שליט בנשמתיה:

שיעור ארבעים יום קודם הפטירה נשמת האדם הולכת ממנו, וכן אין האדם שולט עוד בנשמתו באותם ימים. **בעל בחינה נעלה** וכינה לנפשו לשון זכר, כי הוא סימן לגודל הנפש כשתהיה במדרגת זכר,

וְהוּ כאשר כתוב ו'ו' החיבור לפני שם הוי"ה לפעמים דורשים שזהו רמז להוי"ה ובית דינו, כעין גזירה כמו למשל בסדום. האם גם כאן אפשר לומר שזהו השם ובית דינו? לפי שזאת גזירה מימי נח (בשגם ג'ר' ומזו למשה רבנו) והיו ימיו מאה ועשרים שנה" שבגיל 120 פוסקת פעילותו של משה כמו של כל אדם.

דברים וילך לא,ז:

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵעֲיַן כָּל-יִשְׂרָאֵל תַּחַן וְאַמִּין

כִּי אַתָּה תְּבֹא אֶת-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָם לֵאמֹר לְתַתּוֹ לְהָם:

וְאַתָּה תַּנְחִילֵנָּה אוֹתָם:

דברים וילך לא,ג:

וַיִּצְוָ אֶת-יְהוָה בֶּן-יָנוּ וַיֹּאמֶר תַּחַן וְאַמִּין כִּי אַתָּה תְּבִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנְכִי אֹהֵב עַמָּךְ:

לֵעֲיַן כָּל-יִשְׂרָאֵל תַּחַן וְאַמִּין – מונח זרקא מונח סגול, כעין תוספת מסוג הענין על הענין, כפ' **רש"י** על הכתוב **כִּי אַתָּה תְּבֹא אֶת-**

הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ -... משה אמר לו ליהושע זקנים שבודור יהיו עמך הכל לפי דעתך ועצתך, כוונת משה הייתה שזקני הדור יתווספו על יהושע בהנהגת העם, (טט – המשך רש"י) אבל הקב"ה אמר ליהושע **(דב' וילך לא,ג)** **אַתָּה תְּבִיא**... תביא על כרחן הכל תלוי בך... דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור

וב- **(דב' וילך לא,ג)** וַיִּצְוָ אֶת-יְהוָה בֶּן-יָנוּ - גרשיים מונח רביע ו**יֹאמֶר תַּחַן וְאַמִּין** - זרקא מונח סגול **כִּי אַתָּה תְּבִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הָאָרֶץ** – ובספר יהושע שלש פעמים חזק ואמץ עם זרקא סגול, בתפקיד הוספה על יהושע תכונות שלא היו בו (שונה מן ההגדרה של הוספה מסוג הענין על הענין) יהושע אמר לאמץ עצמו מעבר לענוותנותו המרובה שהביאה לבחירתו למנהיג אחרי משה להיות חזק לביצוע תכלית שבועה לאבות, הנהגה בתורה, הנהגה בכיבוש, הנהגה בהנהגה

דברים וילך לא,ח:

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
תפצית השערו: אחנה, סלוק – סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, סכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, כ"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדר ששלח, השלם והחלק נדרשים; זרקא טפא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביעי – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש; יוצא מתענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה = תרא – דרוש בפסוק שער, מוציאה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפני
שער, מוציאה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

וְהָיָה הַהֲלָךְ לְפָנֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ עִמָּךְ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יַעֲזֹבֶךָ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת:

בפסוק (לא, ז), וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו - קדמא ואזלא ... קדמא ואזלא ... פסוק (לא, ח), גרשיים מונח לגרמיה מונח רביע, תבנית טעמים של כעין מלמד ובלמד, ועשויה ללמד כי נלמד עולה על המלמד. המלמד הוא ישראל וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל חֶזַק וַאֲמִץ, הנלמד יהושע וְהָיָה הַהֲלָךְ לְפָנֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ עִמָּךְ אפשר כפי' כלי יקר (דב וילך לא, ז), כִּי הָיָה אֵלֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ עִמָּךְ. משימע מחזיק בידך מדריךך בדרך תלך אבל ביהושע כתיב (דב וילך לא, ח) וְהָיָה הַיְיָ הַיְיָ לְפָנֶיךָ, ובמשה כתיב סתם (דב וילך לא, א) וַיִּלְכָּד מֹשֶׁה בְּלֹא סַעַד כָּלָל. כי זה דומה למה שנאמר בנח שהיה מקטני אמנה, את האלהים התהלך נח (בראשית ו ט) שהיה צריך סעד לתומכם כך ישראל כתיב אצלם (דב וילך לא, ז) כִּי הָיָה אֵלֶיךָ הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ עִמָּךְ כי היו צריכין סעד לתומכו ביראת ה', אבל יהושע נאמר בו (דב וילך לא, ח) וְהָיָה הַיְיָ הַיְיָ לְפָנֶיךָ והוא אחריו כי לא היה צריך כל כך סעד לתומכו כמו ישראל אבל מכל מקום לא הגיע למדריגת האבות ...

דברים וילך לא, ט:

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת

וַיִּתְּנֶהָ אֶל-הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנְּשָׂאִים אֶת-אֲרוֹן בְּרִית ה' וְאֶל-כָּל-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת – מונח זרקא מונח סגול

רמב"ן (ט) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת - מתחלת בראשית עד (דב וזח"ב לד, ז) לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל: ואע"פ שבכאן כתוב תקרא את-הַתּוֹרָה הַזֹּאת נגד כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּאֲזֵינֵיהֶם (להלן, יא), והוא רומז לספר הזה של 'אלה הדברים' על דעת רבותינו (ראה סוטה מא, א) (טט – פסוק (לא, יא) עוסק במצות הקהל שבה המלך קורא רק בספר דברים) - אבל בזה (טט – על (לא, ט)) חזר וברא: (להלן ב- (דב וילך לא, כד)) וַיִּתֵּן וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָתֹב אֶת-דִּבְרֵי הַתּוֹרָה-הַזֹּאת עַל-סֵפֶר עַד תִּמָּלֵא, וזה יכלול כל התורה כולה.

(דב וילך לא, ט) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת – התוכן מלמד שמשה כתב את כל התורה כולה כפי' רמב"ן מתחלת בראשית עד (דב וזח"ב לד, ז) לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל:

אבל תבנית הטעמים וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת – מונח זרקא מונח סגול, בתפקיד גורע מן הענין על הענין ומלמד כי שמונה הפסוקים האחרונים בספר דברים הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כפי' רש"י (דב וזח"ב לד, ה) וַיִּמָּט שֵׁם מֹשֶׁה - אפשר משה מת, וכתב וַיִּמָּט שֵׁם מֹשֶׁה? אלא עד כאן כתב משה, מכאן ואילך כתב יהושע. רבי מאיר אומר אפשר ספר התורה חסר כלום, והוא אומר "לקוח את ספר התורה הזה" (דב' לא, כו): ! אלא הקדוש ברוך הוא אומר ומשה כותב בדמע (ראה ב"ב טו, א). על פי ה' - בנשיקה (ראה מו"ק כח, א).

דב' וזאת הברכה לד, ה: וַיִּמָּט שֵׁם מֹשֶׁה עַבְדְּךָ בְּאֲרָץ מִצְרָיִם עַל-פִּי ה':

דברים וילך לא, י - יא:

וַיִּצַּח מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקִּיָּן שִׁבַּע שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת: [וְאֵל בְּבוֹא כָל-יִשְׂרָאֵל לְרֵאוֹת אֶת-פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תִּקְרָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּאֲזֵינֵיהֶם:

[וְאֵל לְרֵאוֹת אֶת-פְּנֵי - פשטא פשטא ה' אֱלֹהֶיךָ

[וְאֵל בְּבוֹא כָל-יִשְׂרָאֵל – התכנסות כל ישראל במוצאי שנה שביעית היא ע"פ מאור ושמש (לא, י) השרש העיקרי משרשי העבודה היא אהבת בני ישראל זה לזה והתוצאה נמצא בב"י אהבה ואהבה וריעות ואין מקום למסטינין להרע להם ... ועי"ז מסתופף בהם יראת ה']

[וְאֵל בְּבוֹא כָל-יִשְׂרָאֵל – מונח רביע, ע"פ ליקוטי שם (לא, יא) התכנסות בני ישראל באה לסלק ארבעה אבות נזיקים מוטבעים ...

שהם המונעים הראשיים המטרידים את האדם מהשגת שלימותו

[וְאֵל לְרֵאוֹת אֶת-פְּנֵי - פשטא פשטא, כעין זה וזה גורם, כל אחד מבני ישראל תורם להגדלת אהבת בני ישראל זה לזה, וזה מעורר הגנת ה' עליהם וע"פ ליקוטי שם (לא, יא) מסלק ארבעה אבות נזיקים מוטבעים ... שהם המונעים הראשיים המטרידים את האדם מהשגת שלימותו, וכל ישראל משיגים יראת ה']

משנה מסכת סוטה פ"ז מ"ח פרשת המלך (במובן מה המלך או גדול הקהל קורא בהקהל) כיצד מוצאי יום טוב הראשון של חג בשמיני במוצאי שביעית עושים לו בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה שנאמר (דברים ל"א) מִקִּיָּן שִׁבַּע שָׁנִים בְּמַעַד וְגו' חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת וראש הכנסת נותנה לסגן והסגן נותנה לכהן גדול וכהן גדול נותנה למלך והמלך עומד ומקבל וקורא יושב אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושבוהו חכמים וכשהגיע (שם י"ז) ללא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות אמרו לו אל תתירא אגריפס אחינו אתה אחינו אתה וקורא מתחלת אלה הדברים (א, א) עד שמע (ו, ג), שמע (ו, ד) – ט), והיה אם שמוע (יא, יג – כא), עשר תעשר (יד, כב – כט), וכי תכלה לעשר (כו, יב – טו), ופרשת המלך (יז, יד – כ), וברכות וקללות (כח, א – סח) עד שגומר כל הפרשה ברכות שכהן גדול מברך אותן המלך מברך אותן אלא שנותן של רגלים תחת מחילת העון:

נאמר ב-דברים וילך לא, יא: ... תִּקְרָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּאֲזֵינֵיהֶם:

תִּקְרָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת – גרשיים ... תביר כעין יצא להקל ולהחמיר, להקל שאינו קורא את כל חומש דברים

בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד ותבנית הטעמים אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל-יִשְׂרָאֵל – מרכא תביר מרכא טפא, כעין קבוצת פרטים שלא כולם ביחד, כאן שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין תִּקְרָא – גרשיים, כעין יצא מן הכלל של קריאה בדילוגין

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפצית השערוך: אתנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבו; מהפך-פסוק – מוציא מפשט; מרכא = מרדף; רבו; דרגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבו מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, ככל מקום; דרגא תבר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, כ"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדר שחלק, השלים והחלק נדרשים; זקא פגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביעי – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – חיקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא – גרש – גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קנטה – תרא – דרוש בפסוק שער, מחציה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפני שער, מחציה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.2 דברים וילך לא,א (התשע"ה - ו)

דברים וילך לא,א,ב: וַיִּצְוֵנוּ אֶת־יְהוָה בֶּן־נֹחַ וַיֹּאמֶר חֲזַק וְאָמִץ כִּי אִתָּה תָבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ:

תוספות (בבלי כתובות סב,ב) (ר' עקיבא) דהוה צניע ומעלי (צנוע ובעל מידות טובות) - והא דאמר באלו עוברין **(פסחים מט:)** אמר ר"ע כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור משמע דלא הוה מעלי (שלא היה בעל מידות טובות) איכא למימר דהתם לאו משום שהיה שונא תלמידי חכמים אלא משום שהי' סבור שמתגאין על עמי הארץ מפני תורתן והיו תלמידי חכמים שונאים אותם וגם משום שלא היו מניחין אותם ליגע בהם כדאמרינן **(חגיגה יח:)** בגדי עם הארץ מדרס לפרושים אבל מכל מקום שומר מצות היה, רבינו תם.

(ותירץ אחרת מעט) **חידושי הריטב"א** חזיתיה ברתיה (ראתה אותו של כלבא שבוע) דהוה צניע ומעלי. וא"ת והא אמרינן בפסח ראשון **(פסחים מט,ב)** אמר ר"ע כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי ת"ת ואנשכנו כחמור, ויש לומר שזהו קודם לכן אבל אחרי כן חזר למוטב שהיה צנוע ומעלי ואחרי כן קבע עצמו לתורה כדאיתא הכא.

הסביר הרב משה קובלסקי נ"י (מאורות הדף) בשם הרב ישראל לוריא נ"י את הנאמר ב-**בבלי כתובות סב,ב** ר' עקיבא היה בן גרים לכן היה שפל מאד וענו בעיניו. הבידול של תלמידי חכמים מעמי הארץ הפריע לו מאד והביא אותו לומר שהיה נושך אותם. הגמרא אומרת שלצורך סמכות, על אדם גדול להיות בעל שמינית שבשמינית של גאווה. כאשר ר' עקיבא נהיה תלמיד חכם קיבל על עצמו כל ההנהגות של תלמידי חכמים וזאת הייתה שבירת המידות שלו, כדי להבדיל עצמו מן העם.

מהסבר דעת התוספות נעבור למקור אפשרי להנהגה זאת של תלמידי חכמים בצווי משה ליהושע

דברים וילך לא,א,ז: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וְאָמִץ כִּי אִתָּה תָבִיא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם וְאִתָּה תִּנְחַלְנָה אוֹתָם:
אבל הקב"ה אמר ליהושע **דברים וילך לא,א,ב: וַיִּצְוֵנוּ אֶת־יְהוָה בֶּן־נֹחַ וַיֹּאמֶר חֲזַק וְאָמִץ וגו'**
ואח"כ בצווי ה' ליהושע **יהושע א,יח: כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִמְרָה אֶת־פִּידוֹ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכָל־אֲשֶׁר־תִּצְוֶנּוּ יִמָּת** רק חזק וְאָמִץ: פ

(דב' וילך לא,א,ז) כִּי אִתָּה תָבִיא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ רש"י... משה אמר לו ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתך ועצתך, אבל הקב"ה אמר ליהושע **(א,א,ז)** כִּי אִתָּה תָבִיא... תביא על כרחן הכל תלוי בך... דָּבָר אחד לדור ולא שני דָּבָרִים לדור.

ט - כדי להביאם על כרחן ולהנהיגם בארץ-ישראל נאמר **(א,א,ז)** וַיִּצְוֵנוּ אֶת־יְהוָה בֶּן־נֹחַ - גרשיים מונח רביע ונאמר **(יהושע א,יח) כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִמְרָה אֶת־פִּידוֹ** - גרשיים מונח רביע, בפר' וילך נאמר פעמיים **(א,א,ז)**, **(א,א,ז)** חֲזַק וְאָמִץ, ובספר יהושע נאמר שלש פעמים חזק ואמץ עם אותה תבנית טעמים ורקא סגול, בתפקיד הוספה על יהושע של תכונות הנהגה שלא היו בו קודם למנוי (שונה מן ההגדרה של הוספה מטוג הענין על הענין) הנהגה בתורה, הנהגה בכיבוש, הנהגה בהנחלה.

תבנית הטעמים גרשיים מונח רביע בתפקיד יצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו באה ללמד שכמו שליהושע הקב"ה הוסיף תכונות הנהגה שיהושע אמור לאמץ לעצמו מעבר לענוותנותו המרובה שהביאה לבחירתו למנהיג אחרי משה כדי להנהיג עם בעל כרחם, כך כל תלמיד חכם המתמנה לתפקיד על הציבור אמור לאמץ לעצמו תכונות הנהגה בתורה, בדיונות, בהנהגה מדינית. הרעיון, שמנהיג עם ישראל הוא עניו עם הנהגה שיראו ממנו.

ריקאנטי ... ואם זה הפסוק הם דברי משה לא יקשה לך אמרו **אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ**, כי כבר ביארתי לך כי משה במשנה תורה ידבר מפי השכינה ועל כן ידבר בלשונה, ועל השכינה אומר הפסוק **אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ** לא על משה. ובספר הזוהר **[ח"ג רפד ע"א] (דב' וילך לא,א,ז) כִּי אִתָּה תָבִיא** ולבחר **(דב' וילך לא,א,ז) תָבִיא**, מאי בין האי להאי, אלא חד **תָבִיא** לבשרא ליה דייעול לארעא ויתקיים בה, וחד **תָבִיא** לבשרא ליה שולטנותא על ישראל, אתבשר על קיומא דגרמיה ואתבשר על שולטנותא דישראל:

אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי - מקף כרב-מצב, (א) שבועת השכינה כפי ששמע משה (ב) שבועת השכינה כפי ששמיעה משה **לָהֶם** - אתנה מגביל השבועה דווקא לדור כובש הארץ **וְאָנֹכִי** - טפא, כמו ב-**(שם' יתרו כ,ב) אָנֹכִי** (טפא - בטעם חתתון) ה' אֲלֹהֶיךָ - מרמז כי שבועת הארץ ושבועת השלטון של יהושע על ישראל באות מנותן התורה והדברים מאוחדים זה בזה. **אֶהְיֶה** - שם של רחמים פשוטים, ובדרך סוד מרכא מרבה הרחמים אך רבוי זה מותנה כלהלן **אֶהְיֶה עִמָּךְ** - מרכא סלוק, מרבה ומגביל, מגביל היות ה' עם יהושע להתחזקות ולקיום שלושה דברים על ידי יהושע: הנהגה בתורה, הנהגה בכיבוש, הנהגה בהנחלה. ואפשר להסביר כי **אֶהְיֶה** - מרכא, בא ללמד שע"י הרחמים הפשוטים יהיה רבוי תורה כפי' **אלשיך**... כי בגלות האחרון תרבה תורה בישראל כי לא תשכח כמדובר והיא תעמוד להם.

דברים וילך לא,א,ב - כד: [כנ] וַיִּצְוֵנוּ אֶת־יְהוָה בֶּן־נֹחַ וַיֹּאמֶר חֲזַק וְאָמִץ כִּי אִתָּה תָבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ: [כד] וַיְהִי כַּכְּלֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת עַל־סֵפֶר וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ - סלוק (א,א,ב) וַיְהִי - מונח פסק (מונח לגרמיה בראש פסוק) - (א) אפשרות למידה סדר שחלק, המלמד שכיוון שיהושע היה חזק ואמץ בשלוש הנהגות שהצטווה עליהן, ה' היה בהתמדה עמו. דומה לפרשת המן **(שם' בשלח טז,כא,כב) וַתֵּם הַשָּׁמַיִם וַיִּקְרוּ שגדרש שהמן שנמש נהיה לנחל שממנו שתו בעלי החיים ומי שצד אותם טעם טעם מיוחד בבשרם.**

(ב) בקריאה ללא פסק (א,א,ב) וַיְהִי כַכְּלֹת - רוצה לומר צער משה בכלותו לכתב את-דברי (השירה) התורה-הזאת, שמשך כותב בדמע - בכי ועוד בקריאה ללא פסק **מדרש תהלים (בובר) מזמור צ [ג] [תפלה למשה איש האלהים]**. אמר ר' חלבו בשם ר' הונא שלש עשרה ספרי תורות כתב משה אותו

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפצית השערות: אתנה, סלוק = סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מדרג; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור לרבות, סכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המושג, כד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שחלק, השלים והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט. 1: זקף-קטן 2; זקף-גדול 3; רביעי 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – חוקש; השלישיה: (קדמא – סדר קרימות; אולא = גרש – יוצא מהענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "יג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרא – דרוש בפסוק שער, מחציה; תלישא-גדולה – תלשא – דרוש בפסוק ולפני שער, מחציה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

היום שמת, שנים עשר לשנים עשר שבטים, ואחת שהניח בארון, שאם יבקשו לזייף מתוכה לא היו יכולין לזייף. ויִתְּנוּ כְּכֻלּוֹת מִשֶּׁה אֲפֹשֶׁר כִּי כֹאֵן בְּקִרְיָאָה לְלֹא פֶסֶק כֹּאֲשֶׁר כֹּל מוֹנֵחַ מִצִּיּוֹן כַּעֲיִן רַבִּיעַ בְּתַפְקִיד אַרְבַּע, מִתְקַבֵּל 4 + 4 + 4 והם שנים עשר ספרי תורה לשנים עשר שבטים ואחד כפשט ויִתְּנוּ כְּכֻלּוֹת מִשֶּׁה לְכֻתָּב אֶת-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה-הַזֹּאת עַל-סֵפֶר והוא הספר שהניח בארון והוא המקור לכל ספרי התורה. ראה (דב' וילך לא, ט) בענין הספר הראשון שכתב משה.

דברים וילך לא, כט: כִּי יִדְעִיתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי-הִשְׁתַּחֲתִּיתִי וְשָׁחַתְתִּי מִן-הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְקָרָאת אֶתְכֶם הֲרַעְהָ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים כִּי-תַעֲשֶׂוּ אֶת-הַרְעָה בְּעֵינַי הִ' לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיכֶם:

רש"י אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי-הִשְׁתַּחֲתִּיתִי וְשָׁחַתְתִּי מִן-הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם: והרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר ויעבד ישראל את ה' כל ימי יהושע, מכאן שתלמידו של אדם חביב כגופו כל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי.

שיחות קודש, ש"פ וילך, ו' תשרי התשכ"ו, האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן ... ודווקא כאשר התלמיד חביב אצל הרב כגופו, אזי ישנו אמיתית הענין דרב ותלמיד והיינו, שהתלמיד מקבל את מלוא ההשפעה מהרב, ובאופן שלא ישאר "תלמיד" בלבד, אלא יהיה "טופח על מנת להטפח", שגם הוא יעמיד תלמידים שיהיו חביבים עליו כגופו כו', ובאופן כזה הנה כל זמן שהתלמיד חי, אזי גם הרב הוא חי.

פשט הכתוב מתאר מצב אמוני גרוע, אבל רש"י מעלה כיוון חיובי שהרב חי אם תלמידו כמוהו, והאדמו"ר מחב"ד מפתח זאת עוד. ויש לומר כי האדם נברא בצלם א-לקים, ועם ישראל חביב אצל הקב"ה באופן נעלה, וכאשר לדור אחד הדור הבא חביב כגופו אז הקב"ה חי אצל הדור הבא וכך הלאה. **כִּי-הִשְׁתַּחֲתִּיתִי וְשָׁחַתְתִּי מִן-הַדָּרָךְ** – פעמיים זקף בין שני קיסרים, בתפקיד דבר החוזר וקורה, התלמיד חביב אצל הרב כגופו, התלמיד נהיה לרב וגם אצלו התלמיד חביב עליו כגופו וכו' אזי כמו שהרב חי כך החיות של הקב"ה עוברת מדור לדור.

(דב' וילך לא, כט) וְסִרְתָּם מִן-הַדָּרָךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם – אתנה

וְקָרָאת אֶתְכֶם הֲרַעְהָ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים – קדמא מהפך פשטא זקף-קטן, כעין תפקיד (א) דבר שחבירו מלמד עליו -

טט – נפתח מהתיחסות לתבות אחרית הימים **רש"י** והרי כל ימות יהושע לא השחיתו שנאמר ויעבד ישראל את ה' כל ימי יהושע, מכאן שתלמידו של אדם חביב כגופו כל זמן שיהושע חי היה נראה למשה כאילו הוא חי.

טט – ע"פ רש"י וְקָרָאת אֶתְכֶם הֲרַעְהָ, זה יקרה רק אחרי מות יהושע

תפקיד (ב) כעין כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל, הכלל **וְקָרָאת אֶתְכֶם הֲרַעְהָ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים** – הזקף-קטן מרבה כאן עוד אחרית ימים למצב הכעס ה' ואכן חזרו והכעיסו.

אבל סיום הקרא ... **לְהַכְעִיסוֹ** - טפחא, **בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיכֶם** – מרכא סלוק, מרבה, הגבלה. אפשר שרוצה לרמז שרק מעשי ידיהם של שונאי ישראל מכעיס לפני ה' היינו מתוך תאוה אבל פנימותם אל ה'

המשך מ-**וּיְקָרָא אֲחִימ' זא, ג , בבלי עירובין נד, ב** תנו רבנן, כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקו. נמצא ביד הכל ארבעה. מכאן אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל וחומר, ומה אהרן שלמד מפי משה, ומשה מפי הגבורה - כך, הדיוט מפי הדיוט - על אחת כמה וכמה. רבי עקיבא אומר: מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו - שנאמר **(דב' וילך לא, יט) וְלָמַדְתָּ אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל**. ומנין עד שתהא סדורה בפיהם - שנאמר שימה בפיהם. ומניין שחייב להראות לו פנים - שנאמר **(שמו' מש' כא, א) וְאַלֶּהָ הַמְּשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים**

לְפָנֶיהֶם: וליגמרו כולהו ממשח! - כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו, וכבוד לזקנים. וניעול אהרן ויגמרו ממשח, וליעילו בניו וליגמרו מאהרן, וליעילו זקנים וליפלו מבניו, וליזלו וליגמרניהו לכולהו ישראל! - כיון דמשה מפי הגבורה גמר - מסתייעא מלתיה. אמר מר: רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. כמאן אזלא הא דתניא: שלשה שהיו מהלכין בדרך - הרב באמצע, וגדול בימינו וקטן בשמאלו. לימא רבי יהודה היא ולא רבנן! - אפילו תימא רבנן, משום טירחא דאהרן. רבי פרידא הוה ליה הווא תלמידא דהוה תני ליה ארבע מאה זימני וגמרי. יומא חד בעייה למלתא דמצוה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה: האדינא מאי שניא? אמר ליה: מדהיא שעתא דאמר ליה למר איכא מילתא דמצוה - אסחאי לידעתאי, וכל שעתא אמניא, השתא קאי מר, השתא קאי מר. אמר ליה: הב דעתין ואתני לין. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני [אחרנין] נפקא בת קלא ואמרה ליה: ניחא לין דליספו לך ארבע מאה שני, או דתיכוו את דרך לעלמא דאתי? אמר: דניכוו אנא ודריי לעלמא דאתי. אמר להן הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

אמר רב חסדא: אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפיהם, אל תקרי שימה אלא סימנה. שמעה רב תחליפא ממערבא, אזל אמרה קמיה דרבי אבהו, אמר: אתון מהתם מתנייתו לה, אנן מהכא מתנינן לה: (ירמיהו לא) הציבי לך צינים שימי לך וגו', עשו ציונים לתורה. ומאי משמע דהאי ציון לישנא דסימנא הוא - דכתיב (יחזקאל לט) וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. רבי אליעזר אמר: מהכא (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את ומדע לבניה תקרא - עשה מודעים לתורה. רבא אמר: עשה מודעים לתורה.

בשם הרב א"מ פערל הי"ו: אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. ופעם חמישית אמר רב חסדא: אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפיהם, אל תקרי שימה אלא סימנה.... עשו ציונים לתורה. טט - אלו בין היתר טעמי המקרא,

רש"י עירובין נד, ב, כיצד סדר המשנה - כיצד למדו ישראל תורה שבעל פה.

אשר תשים לפניהם - ולא כתיב אשר תלמדם - צריך אתה לסדר ולשום לפניהם טעם המיישב תלמודם.

סימנין - סימני השמועות זו אחר זו, וסימני חכמים כדרך שיש בהש"ס, ותשים גירסא דסמניה בפיהם.

עשו מועד לתורה - קבעו עתים לתלמידים, שידעו עת לבא ולשנות.

חמש פעמים בתורה מקראות העוסקים בלימוד התורה או התורה שבע"פ וכולם בטעמי רביע, מונח רביע, כעין ענין של ארבע ויותר

(דב' א, א) אֶלֶה הַדְּבָרִים – מונח רביעי

(דב' וילך לא, ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם – מונח רביעי

(דב' וילך לא, ג) וְלָמַדוּ – מונח רביעי

(דב' וילך לא, ט) וְעָתָה – רביע פתבו לכם את-השירה הזאת וְלָמַדְתָּ אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

(דב' וילך לא, ז) וַיְדַבֵּר מִשֶּׁה – מונח רביע בְּאֶזְנֵי פְלִיִּקְהֵל יִשְׂרָאֵל אֶת-דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תִּמָּס: פ

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טווד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 תפצית השערו: אתנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל: מונח – רבו; מהפך-פשטא – מוציא מפשט: מרכא – מאריך, רבו; דרגא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבו מתפשט; מרכא טפחא – יתור
 לרבות, סכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, כ"כ מצב
 אחד נרש; פסק 1 – סוד שנתלק, השלים והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט. 1: זקף-טפן – 2: זקף-גזר – 3: רביעי – 4: ... זקף-קפן בחצו פסוק – חיקש; השלישיה:
 (קדמא – סוד קרימות, אולא = גרש' – יוצא מהענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קנטה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גזולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפני
 שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.3 דברים וילך לא,א (התשע"ו) (בהשתתפות נחלת יעקב)

דברים וילך לא,א: ה' אֱלֹהֶיךָ הוּא עִבְרָ לְפָנֶיךָ הוּא-נִשְׁמָד אֶת-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּרְשָׁתֶם הַיְהוּשָׁע הוּא עִבְרָ לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה':

הו' אֱלֹהֶיךָ – קדמא ואולא, אפשר שזה מלמד שיש ללמוד הפסוק בכעין כלל ופרטיו אחריו. אפשר שזה הכלל עצמו ואפשר שזה כולל גם את המלים הוּא עִבְרָ לְפָנֶיךָ אשר בהמשך אנו מסבירים כפרט. ואין בכלל אלא מה שיש בפרט, והכתובים הבאים הם הפרטים.
 פרט (א) מרכב משני פרטים:

הוּא עִבְרָ לְפָנֶיךָ – מונח לגרמיה (מונח פסק) מונח רביעי. מוצע לומר כי טעם הפסק אינו רק בעבור הפרדה בין א' ל' ע' (שתי אותיות גרוניות). אלא מוצע לומר ע"פ ה-[אלשיך] כי יש כאן שתי משמעויות לתוכן (דב' וילך לא,א) הוּא עִבְרָ לְפָנֶיךָ (א) קריאה ללא טעם פסק משמעות הוּא הוא זכות ראיית משה (דב' וא' גכח) אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר תֵּרְאֶה בזכות זאת והוּא יהושע ינתחיל אותם ויתהא נוחה להיכבש עִבְרָ לְפָנֶיךָ היינו זכות משה עומדת להם כאילו משה עובר ממש.

(דב' וא' גכח) וַיֵּצֵא אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַתִּזְקְהוּ וַאֲמַצְהוּ כִּי-הוּא יַעֲבֹר לְפָנֶי הַעַם הַזֶּה וְהוּא יִנְתַּחֵל אוֹתָם אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר תֵּרְאֶה:

עִבְרָ לְפָנֶיךָ – מונח רביעי, לפחות ארבע ענינים במעבר ה' וזכות ראיית משה את הארץ, לפני כל אחד מבני ישראל, ע"פ ה-[אלשיך]

- (א) לכתחילה היה אמור להיות (שמ' מש' כגכג) כִּי-יִבְרַח מִלְּפָנֶיךָ לְפָנֶיךָ והשיג משה רבנו בבקשתו (שמ' תשא לד,ט) יִלְךְ-גַּם אֲדֹנָי בְּקַרְבְּנוּ שלא מלאך ה' עובר אלא ה' עצמו. ועתה אף על פי שאין משה עובר, זכות זאת נשארת לישראל בהנהגת יהושע וה' בעצמו עובר עמם ולא מלאך. (ב) ההבטחה (דב' שפ' כגא) כִּי-תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל-אֲבוֹתֶיךָ וַיֵּרְאִיתָ סוּס וַרְכָב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי-יְהִי אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶה מִצְרַיִם: (ג) ההבטחה (דב' גכא) וְאֶת-יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא לְאָמַר עֵינֶיךָ הִרְאֵת אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיכֶם לְשָׁנֵי הַמַּלְכִּים הָאֵלֶּה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְכָל-הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה: (דב' גכב) לֹא תִירָאוּם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לְכֶם: (ד) (דב' וא' גכח) וַיֵּצֵא אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַתִּזְקְהוּ וַאֲמַצְהוּ כִּי-הוּא יַעֲבֹר לְפָנֶי הַעַם הַזֶּה וְהוּא יִנְתַּחֵל (על הכיבוש) אוֹתָם (ה) ההבטחה בסיום הפסוק המלמד על זכות ראיית משה את הארץ וכאילו משה עצמו עובר (דב' וא' גכח) אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר תֵּרְאֶה:

פרט (ב) הוּא-נִשְׁמָד אֶת-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ

הוּא-נִשְׁמָד – גרשיים, כעין יצא מהכלל (ולאו דווקא הכלל שפתח את הפסוק) ומפני שאחריו יש טעם תביר בכתוב אֶת-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ, יצא להקל ולהחמיר

אֶת-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים (אלו שבעה עממי ארץ כנען) הקשורים לנושא כיבוש וירושת הארץ, והפרטים חלוקים בהלכותיהם ביחס לנושא. תבנית הטעמים מלמדת לחלק בהלכת היחס אל גויי הארץ כלהלן.

להחמיר – אלו שיתנגדו לעזוב ע"ז ולא יעזבו הארץ ויצאו להלחם, להשמיד להקל – אלו שיעזבו את הארץ, יהיו במקום אחר להקל – אלו שיניחו ע"ז ויהיו למס עובד, ישארו בארץ

זכור התחלנו מהלך זה ככלל ופרט. קשה לזהות בכתוב הזה כלל בתראה, כי אין כאן מלת כל ובמיוחד בטעם טפחא שיכלה לרבות כעין הפרט בנושא להקל כפי [תוספות בבלי סוטה לה,ב] לרבות כנענים שבחוצה לארץ שאם חוזרין בתשובה מקבלין אותן. אפשר כי מִלְּפָנֶיךָ או כַּאֲשֶׁר בטעם טפחא מרמז לכלל הסוגר המלמד שה' יזהה את המתרבים להשמדה (להחמיר) ואת המתרבים להחיות (להקל).

[בבלי סוטה לה,ב] ... ר' שמעון אומר: על גבי סיד כתובה, וכתבו להן למטה: (דב' שפ' כגח) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּל-הַיְהוּשָׁע וְגו', הא למדת, שאם היו חוזרין בתשובה היו מקבלין אותן. אמר רבא בר שילא: מ"ט דרבי שמעון? דכתיב: והיו עמים משרפות סיד, על עסקי סיד. ור' יהודה? כי סיד, מה סיד אין לו תקנה אלא שריפה, אף אותם הכותים אין להם תקנה אלא שריפה. כמאן אזלא הא דתנאי: ושבת שבי – לרבות כנענים שבחוצה לארץ שאם חוזרין בתשובה מקבלין אותן,

[תוספות בבלי סוטה לה,ב] לרבות כנענים שבחוצה לארץ – תימה היאך קבלוה לרחב שהרי היא היתה כנענים שבתוכה כדאיאת בספרי בפרשת בהעלותך ומה אם מי שהיתה מעם שנאמר בו לא תחיה כל נשמה [על שקיובה עצמה כך קירבה המקום] וארחב קאי ואמרין נמי במס' מגילה (דף יד): שנתגיירה ונסכה יהושע והכא משמע דכנענים שבתוכה לדברי הכל שאין מקבלין אותן ושמה על פי הדיבור היה ואמר לו שקודם שהתחילו המלחמה היו מקבלין שהרי כתיבת התורה על גבי האבנים היה קודם שהתחילו במלחמה ואפילו הכי לא היו מקבלין אלא היושבים חוץ לגבול ישראל כמו שפרש"י ואי הוה מצינו למימר דאם היו חוזרין אז בתשובה בשעה שכתבו את התורה אפילו כנענים שבתוכה היו מקבלין ואפילו לר' יהודה (דב' שפ' כגח) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּל-הַיְהוּשָׁע קאי נמי אשבעה אומות והכי משמע נמי לשון הספרי בפרשת שופטים ושופטים (דב' שפ' כגח) לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא-יִלְמְדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּל-הַיְהוּשָׁע

לְעֲשׂוֹת כָּל-הַיְהוּשָׁע [מלמד] שאם עושין תשובה אין נהרגין אין מקבלין אותן לא קתני אלא אין נהרגין משמע אותם שצוה הקדוש ברוך הוא לא תחיה כל נשמה אין נהרגין ולא נאמר לא תחיה כל נשמה אלא לאחר שהתחיל יהושע במלחמה שהרי יהושע שלח פרוזוגמאות (ט: ט) א הרוצה להשלים ישלים (ט: ט) ב) להלחם ילחם אלאמא אותן שהיו רוצין להשלים לא היה הורגן [וצריך לומר] אותן שהיו רוצין להשלים קודם שהתחיל במלחמה ראשונה ואף רחב קיבלה עליה קודם שהתחילו במלחמה ולא נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון אלא באותן כנענים שחוף לגבולים אם מקבלין אותם לאחר מכאן דרבי שמעון לא איצטריך למימר הא למדת שאם חוזרים בתשובה מקבלין אותן אלא כנענים שבחוצה לארץ ולאחר שהתחילו במלחמה שדינם כדנין [שאר] אומות שמקבלין מהן לעולם. [ויקרא רבה (וילנא) פרשת מצורע פרשה יז] ... וכי מי בא ואומר לכנענים שישראל נכנסין לארץ אמר רבי ישמעאל ב"ר נחמן ג' פרוזוגמאות שלח יהושע אצלם (ט: ט) א) הרוצה לפנות יפנה, (ט: ט) ב) להשלים ישלים, (ט: ט) ג) לעשות מלחמה יעשה, גרגשי עמד (ופנה) מאליו לפיכך נתנה לו ארץ יפה כארצו הה"ד (ישעיה לו) עד באי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי, גבעונים השלימו שנאמר (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון, ל"א מלכים עשו מלחמה ונפלו.

וַיִּרְשָׁתֶם – אתנה, מגביל שהיה רשות לישראל לקבל גרים המשלימים עמם. כגון רחב ומשפחתה מיריחו, וכנענים שבתוכה קודם שהתחילו המלחמה, הגבעונים שיהושע נשבע להם בשגגה ובהתגלות התרמית עשאו חטבי עצים ושואבי מים למשכן ולעדה, והתגיררו אבל לא התחתנו עמם, ודוד גזר סופית שלא יתחתנו עמם.

כ"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפצות השערות: אונקלוס = סוף-סוף – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; זרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, ככל מקום; דנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב אחד נדרש; פס' 1 – סוד שנתלה, השלם והחלק נדרשים; זרקא פטול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן; 2: זקף-גדול; 3: רביעי – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – חיקוש; השלישי: (קדמא – סוד קדמות; אולא – גרש – גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "יג ימיות דר"י ישמעאל; תלישא-קטנה – תרא – דרוש בפסוק שער, מחצית; תלישא-גדולה – תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחצית; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

היושע – רביע, נושא ארבע ענינים התלויים בו, כגון:

בתורה יהושע מצווה על הכיבוש וההנחלה (**דב' וילך לא, ז**), ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל-ישראל תזק ואמץ

כי אתה תבוא את-העם הזה אל-הארץ אשר נשבע יהוה לאבותם לתת להם ואתה תנחילנה אותם,

(**דב' וילך לא, זב**) ויצו את-יהושע בן-נון ויאמר תזק ואמץ כי אתה תביא את-בני ישראל אל-הארץ אשר-נשבעתי להם ואנכי אתנה עמך:

כי אתה – מונח רביע, על יהושע מוטלים לפחות ארבעה דברים: יהושע מנהיג אחד, חייב לאכוף את מנהיגותו (ראה **וילקוט שמעוני תורה**

רמז תתקמ), על יהושע להביא את ישראל לארץ-ישראל

בספר יהושע אמר ה' אל יהושע ארבע פעמים חזק ואמץ.

(**יהושע א, ו**) תזק ואמץ כי אתה תנחיל את-העם הזה את-הארץ אשר-נשבעתי לאבותם לתת להם: ביהושע תלויה חלוקת הארץ.

(**יהושע א, ז**) רק תזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל-התורה אשר צוה משה עבדי אל-תסור ממנו ימיו ושמאול למען תשפיל ככל אשר תלך: ביהושע תלויה דבקות עם ישראל בתורה.

(**הושע ט, א**) הלוא צויתיד תזק ואמץ אל-מעריך ואל-תתת כי עמך ה' אל-הידיך ככל אשר תלך: פ יהושע חייב ללכת בראש הצבאות ובו תלויה הצלחת הכיבוש

(**הושע א, ח**) פל-איש אשר-ימרה את-פיה ולא-ישמע את-דבריה לכל אשר-תצונו וימת רק תזק ואמץ: פ יהושע חייב לאכוף את המנהיגות שלו על עם ישראל.

וילקוט שמעוני תורה פרשת וילך רמז תתקמ ד"ה (לא) וילך משה ... כתיב (**דב' וילך לא, ז**) כי אתה תבוא וכתוב (**דב' וילך לא, זב**) כי אתה תביא,

א"ל משה ליהושע זקנים שבדור עמך, והקב"ה א"ל ליהושע טול מקל והך על קדקדן דבר אחד לדור ואין שני דברים לדור וכו'

הוא - יתיב - דווקא כך הדבר **עבר לפניה** - מונח זקף-קטן **כאשר דבר ה'** - טפחא מרכא סלוק

כאשר – טפחא מקבל האפיון מהכתוב אחריו **דבר ה'**, טפחא ללא מרכא מתפשט האפיון לפניו, שמעבר יהושע לפנייהם כבר נצטוו עליו ואין לערער. כגון מחלוקת קרח, דתן ואבירם.

דברים וילך לא, ט: ויכתב משה את-התורה הזאת

ויהנה אל-הכהנים בני לוי הנשאים את-ארון ברית ה' ואל-כל-זקני ישראל:

(**רמב"ן ט**) ויכתב משה את-התורה הזאת - מתחלת בראשית עד (**דב' ויהי' לד, יב**) לעיני פל-ישראל: ואע"פ שבכאן כתוב **תקרא**

את-התורה הזאת נגד כל-ישראל באזניהם (להלן, י"א), והוא רומז לספר הזה של 'אלה הדברים' על דעת רבותינו (ראה **סוטה**

מא, א) (טט – פסוק (לא, י"א) עוסק במצות הקהל שבה המלך קורא רק בספר דברים) - אבל בזה (טט – על (לא, ט)) חזר וברא: (להלן ב-**דב' וילך**

לא, זב) ויהיו כפלות משה לכתב את-דברי התורה הזאת על-ספר עד תמם: וזה ילכול כל התורה כולה.

(**דב' וילך לא, ט**) ויכתב משה את-התורה הזאת – התוכן מלמד שמשה כתב את כל התורה כולה כפי **רמב"ן** מתחלת בראשית עד (**דב'**

ויהי' לד, יב) לעיני פל-ישראל:

אבל תבנית הטעמים של הכתוב הבא מרמזת על גריעה ויכתב משה את-התורה הזאת – מונח זרקא מונח סגול. זרקא סגול עשויה לפעול בדרשה אחת כמוסיף ובדרשה אחרת כגורע. טעם מונח לפני טעם זרקא ולפני טעם סגול מרבה דרשות. זרקא סגול בתפקיד גורע מן

הענין על הענין ומלמד כי שמונה הפסוקים האחרונים בספר דברים הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כפי **רש"י** (**דב' ויהי' לד, ה**) ויקראת שם משה - אפשר משה מת, וכתב ויקראת שם משה? אלא עד כאן כתב משה, מכאן ואילך כתב יהושע. רבי מאיר אומר אפשר ספר התורה חסר כלום, והוא אומר "לקוח את ספר התורה הזה" (דב' לא, כו)?! אלא הקדוש ברוך הוא אומר ומשה כותב בדמע (ראה ב"ב טו, א).

על פי ה' - בנשיקה (ראה מו"ק כח, א).

דב' וזאת הברכה לד, ה: ויקראת שם משה עבד-ה' בארץ מואב על-פי ה':

בבלי מגילה יח, ב ... רב חסדא אשכחיה לרב חננאל דהוה כתב ספרים שלא מן הכתב, אמר ליה: ראויה כל התורה כולה ליכתב על פיך, אלא כך אמרו חכמים: אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב. מדקאמר כל התורה כולה ראויה שתיכתב על פיך - מכלל דמיושרין הן אצלו, והא רבי מאיר כתב! שעת הדחק שאני.

(**רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פ"א, ה"ב**) הלכה למשה מסיני שאין כותבין ספר תורה ולא מזוזה אלא ח בשרטוט, אבל * תפילין אינן צריכין ט שרטוט לפי שהן מחופין, ומותר לכתוב תפילין ומזוזה שלא מן הכתב שהכל גורסין פרשיות אלו, אבל ספר תורה אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב (ע"פ **בבלי מגילה יח, ב**).

(**כסף משנה**) ... אבל ס"ת. שם (**בבלי מגילה יח, ב**) מימרא דרבה בר בר חנה א"ר יוחנן והטעם שמא יטעה בחסרות ויתרות:

ושולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רעד סימן ב) צריך שיהיה לפניו ספר אחר, שיעתיק ממנו, ג שאסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב. בן וצריך (א- פתחי תשובה מפנה אל מגן אברהם) שיקרא כל תיבה בפיו קודם שיכתבנה.

מגן אברהם סימן לב ס"ק מב (פמ"ג) אם אינו - משמע דכשכותב מתוך הכתב א"צ לקרות כל תיבה, וצ"ע דבי"ד סי' רעד" ס"ב

משמע דאנפ"כ צריך לקרות ואפשר דעתו להקל בתפילין. מאחר דמגריס גריסן עסי' תרצ"א ס"ב:

בענין הספר הראשון שכתב משה. (**דב' וילך לא, ט**) ויכתב משה את-התורה הזאת – מונח זרקא מונח סגול, התבנית זרקא סגול בתפקיד מוסיף מסוג הענין על הענין, (**רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פ"א, ה"ב**) ספר תורה אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב (ע"פ **בבלי מגילה יח, ב**). משה כתב ספר ראשון שלא מן הכתב ומספר זה הוא העתיק את הספר שעליו כתוב ב-**דב' וילך לא, זב**) ויהיו

כפלות משה לכתב את-דברי התורה הזאת על-ספר עד תמם: ושדרשו מתבנית הטעמים של ויהיו כפלות משה – מונח לגרמיה מונח רביע, שכתב עוד שנים עשר ספרים, שה"כ שלושה עשר ספרים.

ואפשר שמוסיף מן הענין על הענין גם שהכותב יקרא כל תיבה בפיו קודם שיכתבנה.

ראה (**במ' מסעי לג, ב**) ויכתב משה את-מוצאיהם למסעיהם על-פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם: **מסכת סופרים פ"ב, ה"א**] בהלכות ספר תורה, **אור החיים**] בענין כתיבת ספר התורה הראשון.

בפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הזאת נגד כל-ישראל – תביר מרכא טפחא, תת-תבנית שבה על קבוצת פרטים הקשורים לנושא לא חלה ההלכה. אפשר שהכוונה שמצוות הקהל מתקיימת רק ביום השני של חג הסוכות ולא בשאר ימי חג הסוכות.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הזאת נגד כל-ישראל – תביר מרכא טפחא, תת-תבנית שבה על קבוצת פרטים הקשורים לנושא לא חלה ההלכה. אפשר שהכוונה שמצוות הקהל מתקיימת רק ביום השני של חג הסוכות ולא בשאר ימי חג הסוכות.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הזאת נגד כל-ישראל – תביר מרכא טפחא, תת-תבנית שבה על קבוצת פרטים הקשורים לנושא לא חלה ההלכה. אפשר שהכוונה שמצוות הקהל מתקיימת רק ביום השני של חג הסוכות ולא בשאר ימי חג הסוכות.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הזאת נגד כל-ישראל – תביר מרכא טפחא, תת-תבנית שבה על קבוצת פרטים הקשורים לנושא לא חלה ההלכה. אפשר שהכוונה שמצוות הקהל מתקיימת רק ביום השני של חג הסוכות ולא בשאר ימי חג הסוכות.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.

הפסוק (**ט, א**) נאמר ויכתב משה את-התורה הזאת בפסוק (**לא, ז**) נאמר תקרא את-התורה הזאת נגד כל-ישראל – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים לנושא התורה שלא על כולם חלה אותה הלכה ו/או אינם מצטרפים, ללמד כי מהחמישה חומשי תורה המוזכרים ב-(לא, ט), בשעת הקהל קוראים בספר דברים בלבד. ועוד שהקריאה אינה ברצף אלא היא קריאה בדילוגין.